

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Cynigion Cyllidebol a Chyrff Dynodedig) (Diwygio) 2023

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Grŵp y Prif Swyddog Gweithredu ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Cynigion Cyllidebol a Chyrff Dynodedig) (Diwygio) 2023.

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
17 Ionawr 2023

RHAN 1

1. Disgrifiad

1.1 Mae Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Cynigion Cyllidebol a Chyrff Dynodedig) (Diwygio) 2023 (“Gorchymyn 2023”) yn diwygio Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Cynigion Cyllidebol a Chyrff Dynodedig) 2018 (“Gorchymyn 2018”), sy'n dynodi cyrff mewn perthynas â Gweinidogion Cymru. Effaith Gorchymyn 2023 yw mewnosod rhagor o gyrff yn y rhestr o gyrff dynodedig a gynhwysir yn yr Atodlen i Orchymyn 2018. Diben dynodiad o'r fath yw galluogi gwybodaeth sy'n ymwneud â'r adnoddau y disgwylir iddynt gael eu defnyddio gan gyrff o'r fath i gael ei chynnwys mewn cynnig Cyllidebol.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

2.1 Mae adran 126A(9) a (10) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (“Deddf 2006”) yn darparu y gall Gorchymyn 2023 fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol neu'r weithdrefn penderfyniad negyddol.

2.2 Mae'r Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol o'r farn y dylai Gorchymyn 2023 fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad negyddol gan nad oes unrhyw ffactorau sy'n awgrymu y dylid defnyddio'r weithdrefn gadarnhaol. Mae Gorchymyn 2023 yn dynodi cyrff at ddibenion cynnwys gwybodaeth mewn cynnig Cyllidebol sy'n ymwneud â'r adnoddau y disgwylir i'r cyrff hynny eu defnyddio. Bydd cynnwys adnoddau'r cyrff dynodedig o fewn y cynnig Cyllidebol yn lleihau anghysondebau alinio rhwng y Gyllideb, y cynnig Cyllidebol a'r cyfrifon cyfunol, ond ni fydd yn cael unrhyw effaith ar derfynau adnoddau'r cyrff hynny. Felly, gellir ystyried mai gweinyddol yw pwnc Gorchymyn 2023 gan mai effaith gyflwyniadol fydd iddo o ran y Gyllideb.

2.3 I'r gwrthwyneb, mae ffactorau sy'n tueddu i gefnogi'r defnydd o'r weithdrefn gadarnhaol yn cynnwys achosion lle mae'r ddeddfwriaeth yn golygu gwariant sylweddol gan y llywodraeth. Ni fydd y Gorchymyn hwn yn arwain at wariant sylweddol gan y llywodraeth.

2.4 Mae adran 126A(3) o Ddeddf 2006 yn caniatáu i gorff gael ei ddynodi am flwyddyn ariannol benodol, neu ei ddynodi'n gyffredinol. Mae'r Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol o'r farn y dylai'r cyrff y mae Gorchymyn 2023 yn gymwys iddynt barhau i gael eu dynodi “yn gyffredinol”. Mae hyn yn cyd-fynd â'r gorchymynion blaenorol ac mae'n golygu y bydd y cyrff yn parhau i gael eu dynodi ac na fydd angen iddynt gael eu dynodi'n flynyddol.

3. Y cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Gwneir Gorchymyn 2023 gan Weinidogion Cymru drwy arfer y pwerau a roddwyd iddynt gan adran 126A(2)(a) a (3) o Ddeddf 2006. Dyma'r seithfed Gorchymyn i'w wneud gan Weinidogion Cymru o dan y pwerau hyn.
- 3.2 Yn unol ag adran 126A(6) o Ddeddf 2006, mae Gweinidogion Cymru wedi ymgynghori â Thrysorlys Ei Fawrhydi ar y cyrff sydd i'w dynodi yng Ngorchymyn 2023. Nid yw'r cyrff a ddynodir yng Ngorchymyn 2023 yn cael cyllid o'r cronfeydd cyfunol eraill heblaw am Gronfa Gyfunol Cymru. Felly, nid oedd angen cael cydsyniad y Trysorlys yn unol ag adran 126A(4) o Ddeddf 2006 cyn gwneud Gorchymyn 2023.
- 3.3 Mae Gorchymyn 2023 yn cael ei wneud o dan y weithdrefn penderfyniad negyddol yn unol ag adran 126A(9) o Ddeddf 2006.
- 3.4 Mae'r cyrff yn cael eu dynodi "yn gyffredinol" yn unol ag adran 126A(3) o Ddeddf 2006.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Cefndir

- 4.1 Ym mis Mawrth 2015, argymhellodd Pwyllgor Cyllid y Pedwerydd Cynulliad, fel rhan o'i ymchwiliad i Arferion Gorau o ran Prosesau'r Gyllideb, y dylai Llywodraeth Cymru weithio'n agos gyda Swyddfa Archwilio Cymru i helpu i sicrhau bod y broses o alinio'r gyllideb a chyfrifon Llywodraeth Cymru â ffin gyllidebol y Trysorlys yn cael ei chwblhau'n brydlon ac yn llwyddiannus.
- 4.2 O dan y trefniadau presennol, mae 3 prif ddogfen sy'n nodi sefyllfa ariannol y cyrff a ariennir gan Gronfa Gyfunol Cymru;
 - y Gyllideb i gynllunio, monitro a rheoli incwm a gwariant;
 - y cynigion Cyllidebol Blyneddol ac Atodol i gael cymeradwyaeth y Senedd ar gyfer incwm a gwariant; ac
 - ar ôl diwedd y flwyddyn, y Cyfrifon Cyfunol, i adrodd am incwm a gwariant a rhoi cyfrif amdanynt.
- 4.3 Dylai ffiniau pob un o'r dogfennau hyn, hynny yw incwm a gwariant y cyrff sydd wedi'u cynnwys, fod yn ddigon tebyg i ddeall y cysylltiadau a'r rhyngberthynas sydd rhyngddynt. Mae hyn yn hybu tryloywder a dealltwriaeth o wariant cyhoeddus Llywodraeth Cymru.
- 4.4 Bydd alinio yn sicrhau bod cyfrifon cyfunol Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r un ffiniau ar gyfer cynigion Cyllidebol ag a ddefnyddir gan Drysorlys Ei Fawrhydi ar gyfer rheoli gwariant cyhoeddus, pan fo'r cyrff hynny'n rhai dynodedig a pherthnasol. Bydd alinio'n golygu bod cwrpas y prif fecanweithiau rheoli yn gyson. Cywirodd y ddau gam alinio cyntaf y gwahaniaethau perthnasol. Mae sicrhau bod pob corff llywodraeth ganolog newydd yn cael ei alinio yn atal cam-alinio yn y dyfodol.

Diben

4.5 Mae Gorchymyn 2023 yn diwygio Gorchymyn 2018 sy'n dynodi cyrff penodedig mewn perthynas â Gweinidogion Cymru er mwyn cynnwys, mewn cynnig Cyllidebol, yr adnoddau y disgwylir i'r cyrff hynny eu defnyddio. Effaith Gorchymyn 2023 yw ei fod yn mewnosod rhagor o gyrff yn y rhestr o gyrff dynodedig a gynhwysir yn yr Atodlen i Orchymyn 2018.

Effaith

4.6 Bydd dynodi'r cyrff yng Ngorchymyn 2023 yn caniatáu alinio cynigion Cyllidebol yn agosach â Ffin Cyfrifon Cyfunol bresennol Llywodraeth Cymru. Felly, gellir cynnwys yr adnoddau y disgwylir iddynt gael eu defnyddio gan y cyrff dynodedig mewn cynnig Cyllidebol.

4.7 Felly, mae Gorchymyn 2023 yn alinio ffin cyllideb Trysorlys Ei Fawrhydi â'r cynigion Cyllidebol ac â Chyfrifon Cyfunol Llywodraeth Cymru, gan alluogi gwariant i gael ei olrhain yn haws drwy broses y cynigion Cyllidebol a'r Cyfrifon Cyfunol. Mantais hyn fydd rhoi mwy o dryloywder a dealltwriaeth o wariant cyhoeddus Cymru, gan ei gwneud yn haws i'r Senedd, a'r cyhoedd yn ehangach, ddeall a herio cynlluniau gwariant ac alldro. Yn ei dro, dylai hyn gyfrannu at gyfranogiad ac ymwybyddiaeth well o wariant cyhoeddus yng Nghymru, gan gyfrannu'n anuniongyrchol at nodau llesiant.

4.8 Bydd Gorchymyn 2023 yn arwain at ddull mwy effeithlon o ran yr effaith ar graffu ar gynigion Cyllidebol gan y Pwyllgor Cyllid ac ar y cyfrifon cyfunol gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus gan y bydd amrywiannau rhwng y gyllideb a'r alldro yn fwy cyson. Yn ogystal, bydd nifer y cysoniadau sy'n ofynnol o fewn yr atodlenni sy'n cefnogi cynigion Cyllidebol yn cael eu lleihau.

4.9 Ni fyddai unrhyw effaith ar gyllidebau'r Prif Grwpiau Gwariant a byddai effaith gyfyngedig yn unig ar baratoi'r cyfrifon cyfunol.

4.10 Nid yw Gorchymyn 2023 yn diwygio nac yn cydgrynhoi unrhyw ddarn arall o ddeddfwriaeth.

5. Ymgynghori

5.1 Ystyrir nad yw'n gymwys cynnal ymgynghoriad ar wahân ar gyfer Gorchymyn 2023 gan fod ymgynghori helaeth eisoes wedi'i gynnal gyda swyddogion o bob parti. Cynhaliwyd ymgynghoriad a oedd yn targedu pob corff hyd braich presennol ym mis Mai 2019, gan gynnwys tri o'r cyrff yng Ngorchymyn 2023 (sef Cyngor y Gweithlu Addysg, Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a Cymwysterau Cymru). Mae ymgynghori helaeth wedi parhau gyda swyddogion o bob parti ers yr ymgynghoriad gwreiddiol, gan gynnwys ar alinio. Mae ymgynghori gyda swyddogion Llywodraeth Cymru hefyd yn digwydd fel

rhan o'r broses greu arferol ar gyfer cyrff hyd braich newydd, gan gynnwys y corff arall yng Ngorchymyn 2023 (Adnodd Cyfyngedig).

5.2 Ymgynghorwyd â Thrysorlys Ei Fawrhydi yn unol ag adran 126A(6) o Ddeddf 2006 ar y cyrff y cynigir eu dynodi.

6. Asesiad Effaith Reoleiddiol

6.1 Nid oes Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i baratoi i gyd-fynd â Gorchymyn 2023; ni ddisgwylir iddo arwain at unrhyw gostau nac arbedion ar gyfer sectorau cyhoeddus, preifat, elusennol na gwirfoddol. Yn ogystal, Gorchymyn technegol yn unig yw ef i gynyddu tryloywder o ran adrodd am sefyllfa ariannol y sector cyhoeddus yng Nghymru. Felly, mae'r penderfyniad i beidio â pharatoi Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn gyson â Chod Asesiad Effaith Rheoleiddiol Gweinidogion Cymru ar gyfer Is-ddeddfwriaeth.

6.2 Mae'r cyrff sydd i'w dynodi yng Ngorchymyn 2023 eisoes yn rhan o reolaethau cyllidebol Llywodraeth Cymru ac felly mae Grwpiau Llywodraeth Cymru eisoes yn monitro gwariant yn ystod y flwyddyn.